

بررسی تأثیر نرم‌افزار آموزشی اصلاح خودکار در یادگیری زبان انگلیسی مطالعه موردی (دانش- آموزان دختر پایه دوم مقطع متوسطه شهرستان قائمشهر)

رویا شریفی اسدی^۱

چکیده

هدف اصلی این پژوهش بررسی تأثیر نرم‌افزار آموزشی اصلاح خودکار در یادگیری زبان انگلیسی دانش‌آموزان دختر پایه دوم مقطع متوسطه شهرستان قائمشهر است. روش این پژوهش روش شبه آزمایشی است. جامعه آماری این پژوهش کلیه کلاس-های پایه دوم مقطع متوسطه دخترانه شهرستان قائمشهر هستند که در سال ۹۹-۹۸ مشغول به تحصیل می‌باشند، که شامل ۸۶ کلاس و تعداد ۱۴۵۲ دانش‌آموز است. روش نمونه‌گیری تصادفی ساده و نمونه شامل دو کلاس به عنوان نمونه‌آماری انتخاب گردید که در هر کلاس ۳۰ نفر مشغول به تحصیل می‌باشند روش گردآوری اطلاعات شامل دو آزمون حیطة شناختی و حیطة روانی حرکتی و یک پرسشنامه محقق‌ساخته برای حیطة عاطفی می‌باشد یافته‌های پژوهش نشان داد که نرم‌افزار آموزشی اصلاح خودکار توانسته بر سه حیطة یادگیری یعنی حیطة شناختی و حیطة روانی حرکتی و حیطة عاطفی تأثیرگذار در نتایج حاصله حاکی از آن بود روش نرم‌افزاری تأثیر بیشتری نسبت به روش سنتی در یادگیری دارد. **کلیدواژه:** نرم‌افزار آموزشی اصلاح خودکار، حیطة شناختی، حیطة روانی حرکتی، حیطة عاطفی، یادگیری.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

^۱ کارشناس ارشد روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری (نویسنده مسول)

مقدمه

با گسترش زیرساخت‌های فناوری و افزایش ضریب نفوذ گوشی‌های هوشمند، استفاده از فناوری‌های نوین و برنامه‌های کاربردی در بین عموم مردم و خصوصاً نسل جوان به سرعت رو به افزایش است. استفاده از این برنامه‌های کاربردی نه تنها ارتباطات اجتماعی در بستر فضای مجازی را افزایش می‌دهد، بلکه می‌تواند روند انجام تکالیف و پروژه‌های دانش‌آموزی و دانشجویی را از ابتدا (جستجوی منابع) تا انتها (نگارش گزارش) تسریع و تسهیل نماید (رحیمی و شهریاری، ۱۳۹۷). هر جامعه زنده و پویایی برای بقای خویش و ایجاد ارتباط با جوامع دیگر حداقل نیاز به یادگیری یک زبان خارجی دارد. امروزه تخمین زده می‌شود که ۶۰٪ جمعیت دنیا چند زبانه اند که زبان انگلیسی متداول ترین زبان خارجی است که یادگرفته می‌شود (ریچاردز و راجرز، ۲۰۰۸). بدیهی است که استفاده از فناوری‌های نو نیازمند بهره‌گیری از مهارت‌ها و راهبردهای خاص برای تعامل موفق و سودمند با محیط‌های مجازی و فناوری است. در پژوهش‌های انجام‌شده در ارتباط با سواد اطلاعاتی فهرست بلندی از مهارت‌های موردنیاز کاربران فناوری در قرن بیست و یکم جهت مدیریت چالش‌های استفاده از ابزارهای جدید فناوری ارائه می‌شود. قطعاً یکی از مهارت‌های پایه و مهم که هنگام کار با واژه‌پردازها موردنیاز است تایپ سریع و صحیح کلمات جهت ورود داده و دریافت بازخورد مناسب از سیستم یا کاربران دیگر می‌باشد (شاهسواری، ۱۳۹۸). مهارت تایپ سریع و درج صحیح کلمات در بهره‌گیری از فضای مجازی و استفاده مؤثر از بسیاری از برنامه‌های کاربردی لازم است و عدم تسلط به نحوه‌ی ورود صحیح اطلاعات می‌تواند در روند نصب یا اجرای برنامه‌ها اختلال ایجاد کند. در این میان در طی سال‌های اخیر، یادگیری زبان انگلیسی با توجه به اهمیت آن به عنوان یک زبان بین‌المللی در دنیای امروزه جهت ارتباط میان فرهنگ‌ها و جوامع مختلف، امری بسیار مهم در آموزش و پرورش است. در دنیای کنونی یادگیری زبان انگلیسی آنقدر مهم و ضروری است که سازمان یونسکو^۱ یکی از معیارهای با سواد بودن افراد را دانستن زبان انگلیسی می‌داند. یادگیری دانش آموزان به طور تصادفی اتفاق نمی‌افتد بلکه نتیجه مستقیم تجربه‌ها و فرصت‌های یادگیری آنان است، بنابراین باید به دنبال راه‌های جدیدی برای طراحی این گونه فرصت‌ها بود (جهاندارلاشکی، ۱۳۹۶). نگرش به استفاده از نرم افزار اصلاح خودکار کلمات ارتباط معناداری با یادگیری زبان انگلیسی به عنوان زبان خارجه دارد. اهمیت مهارت هجی و آگاهی از ارزش آموزشی نرم افزار جز مؤلفه‌های تسهیل‌کننده‌ی یادگیری زبان بود، در حالیکه سرفصل درس زبان عمومی بر یادگیری لغات، خواندن و فنون یادگیری متمرکز است. پیشنهاد می‌شود پژوهش‌هایی بر نقش نرم افزار خودکار در کلاس‌هایی که بیشتر بر مهارت‌های شفاهی تمرکز دارند نیز صورت بگیرد. همین‌طور نقش این نرم افزارها را در ارسال پیامک از طریق سرویس پیام کوتاه یا میکرو وبلاگ-ها نظیر تویتر در یادگیری زبان مورد بررسی قرار گیرد. چالش اساسی استفاده از نرم‌افزار خودکار در قیاس با اصلاح دیکته واژه‌پردازها، تغییر واژه‌ها بدون رضایت و یا توجه کاربر است. در واژه‌پردازها، هنگامی که لغتی اشتباه درج می‌شود یا نرم‌افزار فرم صحیح آن را تشخیص می‌دهد، با علامتی کاربر را نسبت به اشتباه هشیار می‌کند و فهرستی از لغات صحیح را پیشنهاد می‌دهد و در نهایت انتخاب لغت صحیح بر عهده‌ی کاربر است. اما هنگام استفاده از نرم افزار اصلاح خودکار کاربران عموماً نسبت به تغییراتی که خودکار اعمال می‌شوند، بی‌توجه هستند و در بسیاری از موارد پس از دریافت نتیجه جستجو یا بازخورد از اطرافیان متوجه اشتباه فاحشی که در درج کلمه رخ داده می‌شوند (رحیمی و شهریاری، ۱۳۹۷). یکی از این راه‌های جدید استفاده از فناوری و نرم افزارهای آموزشی^۲ در امر یاددهی و یادگیری است که می‌تواند تأثیر بسزایی در این مورد داشته باشد. برای درک قدرت این فناوری آشنایی صرف با سخت افزارها^۳ و نرم افزارها^۴ و شیوه استفاده از آن‌ها کافی نیست بلکه باید

1 - UNESCO

2 - Educational Software

3 - Hardware

4 - Software

کلاس‌های عملی مبتنی بر آن برگزار شود، تا بتوانیم تأثیر آن را بر یادگیری^۱ و سه حیطه شناختی و روان حرکتی و عاطفی^۲ آن را مورد بررسی قرار دهیم.

یادگیری: مفهوم یادگیری را می‌توان به صورت‌های مختلف تعریف کرد: کسب دانش و اطلاعات، عادت‌های مختلف، مهارت‌های متنوع، و راه‌های گوناگون حل کردن مسائل. همچنین می‌توان یادگیری را به عنوان فراگیری رفتارها و اعمال مفید و پسندیده و، حتی به عنوان کسب رفتارها و اعمال مضر و ناپسند تعریف کرد. پس یادگیری حوزه بسیار گسترده‌ای را شامل می‌شود. هرگنهان^۳ و آلسون^۴ (۲۰۰۵، ترجمه سیف، ۱۳۸۵) گفته‌اند " یادگیری یکی از مهم‌ترین زمینه‌ها در روانشناسی امروز و در عین حال یکی از مشکل‌ترین مفاهیم برای تعریف کردن است.

حیطه‌های یادگیری: روانشناسان تربیتی، اهداف آموزشی را با توجه به ویژگی‌هایشان به شکل‌های مختلف طبقه بندی کرده اند. معروفترین طبقه بندی را، که به طبقه بندی بلوم معروف است، افرادی چون بلوم^۵، انگل هارت^۶، هیل^۷، کرات هول^۸ و می‌سیا^۹ انجام داده‌اند. در طبقه بندی بلوم، اهداف آموزشی در سه حیطه شناختی، عاطفی، و روانی - حرکتی قرار می‌گیرند (شعبانی، ۱۳۶۹)

حیطه شناختی: هدف‌های حیطه شناختی بر یادآوری یا بازسازی آنچه آموختنش ضروری است تأکید دارد؛ مانند حل یک مسأله فکری که برای این کار فرد باید نخست مسأله اصلی را تشخیص دهد، سپس مطالب داده شده را مرتب کند و آن‌ها را با نظریه‌ها، روش‌ها و الگوهایی که یادگرفته شده است، ربط دهد. هدف‌های شناختی بر اساس طبقه‌بندی بلوم در شش سطح قرار می‌گیرد که عبارتند از:

دانش به توانایی یادسپاری اندیشه‌ها و حقایق علمی، و بازیافت^{۱۰} و تشخیص مجدد آن‌ها در اصطلاح روانشناسی تربیتی، دانش گفته می‌شود (گیج و برلاینر، ۱۹۸۸).

درک و فهم: یادگیری در این سطح، عبارت است از توانایی پی بردن به مفهوم یک مطلب، و تبیین آن با جملاتی که شخص خودش می‌سازد

تفسیر: تفسیر، شامل تفکر درباره اهمیت نسبی اندیشه‌هایی است که فهمیدن آن‌ها ممکن است مستلزم نظم بخشی (تنظیم) مجدد اندیشه‌ها، به صورت ترکیبی تازه، در ذهن فرد باشد.

کاربرد: اهداف در سطح «کاربرد» عبارت است از توانایی استفاده از مفاهیم انتزاعی، اصول علمی، قوانین، اندیشه‌ها، فرضیه‌ها، قضایا و روش‌ها در موقعیت مناسب و جدید، بدون اینکه هیچ گونه راه حلی ارائه شود (گیج و برلاینر، ۱۹۸۸).

تجزیه و تحلیل: مهارت‌هایی که به تجزیه و تحلیل مربوط می‌شوند؛ در سطحی نسبتاً بالاتر از مهارت‌های مربوط به فهمیدن و کاربرد قرار دارند.

ترکیب: در این مرحله، یادگیرنده می‌تواند عواملی را که در مرحله تجزیه و تحلیل از همدیگر تفکیک کرده بود، به طریقی نو برای اخذ یک معنی جدید و نو ظهور با یکدیگر ترکیب کند

ارزشیابی: به توانایی قضاوت کمی و کیفی درباره پدیده‌های علمی بر اساس معیار متقاعد کننده، ارزشیابی گفته می‌شود.

- 1 - Learning
- 2 - Affective Domain
- 3- Hergenhahn
- 4 - Olson
- 5- Bloom
- 6- Egelhart
- 7- Hill
- 8- Krathwhl
- 9- Masia
- 10 -Recognition

حیطه عاطفی: هدف‌های حیطه عاطفی بر نگرش‌ها، عواطف، علایق، و ارزش‌ها مبتنی است. زمینه عاطفی را نیز مانند زمینه‌های شناختی از آسان به مشکل به پنج سطح طبقه‌بندی کرده‌اند. ۱- دریافت و توجه کردن ۲- پاسخ دادن ۳- ارزش‌گذاری ۴- سازماندهی ارزش‌ها ۵- درونی شدن ارزش‌ها.

حیطه روانی - حرکتی: هدف‌های آموزشی در این حیطه بر مهارت‌های روانی - حرکتی استوار است. این حیطه، بیشتر شامل مهارت‌های عملی در زمینه‌های فنی و حرفه‌ای، تربیت بدنی، هنر، کار آزمایشگاهی و امثال آن‌ها است. ۱- مشاهده و تقلید ۲- اجرای عمل بدون کمک ۳- دقت در عمل ۴- هماهنگی حرکات ۵- عادی شدن عمل (احمد و همکاران، ۲۰۲۰).

نظریه‌های یادگیری و ارتباط آن‌ها با آموزش زبان

نظریه‌ی رفتارگرایی: اگر چه سابقه‌ی نظریه‌ی رفتارگرایی به تحقیقات پاولوف و ثورندایک در خصوص نحوه‌ی یادگیری بر می‌گردد، اما اساس این نظریه بر تحقیقاتی استوار است که واتسون، روانشناس آمریکایی در دهه‌ی اول قرن بیستم میلادی انجام داده است. طرح نظرات اسکینر در خصوص یادگیری با پیدایش کامپیوتر و پیشرفت‌های صورت گرفته در این حوزه مصادف گشت، که در پی آن در دهه‌ی ۱۹۶۰. برنامه‌های آموزشی با عنوان «CALL» (یادگیری زبان به کمک کامپیوتر) به بازار عرضه شدند که همگی نمونه‌هایی از برنامه‌های آموزشی مبتنی بر نظریه‌ی رفتارگرایی محسوب می‌شوند. نظریه‌ی شناختی^۱: دهه‌ی ۱۹۶۰ نقطه‌ی آغاز تحولات جدیدی در عرصه‌ی روان‌شناسی یادگیری محسوب می‌شود. در نظریه‌ی شناختی متعلم فردی دارای قوه‌ی تفکر و تشخیص است و برخلاف نظریه‌ی رفتارگرایی از نقش انفعالی در فرایند آموزش برخوردار نیست.

نظریه‌ی سازگرای^۲: دهه‌ی ۱۹۹۰ مقارن با شکل‌گیری و به عبارت بهتر اوج‌گیری نظریه‌ی جدیدی در حوزه‌ی روان‌شناسی یادگیری تحت عنوان سازگرای است.

تغییر در سازگان دانش مترادف با کسب تجربیات جدید و در نهایت یادگیری است. « رایش^۴ » یادگیری براساس نظریه‌ی سازگرای را در قالب سه فرایند « بازسازی^۵»، « ساختاربندی^۶» و « ساختار شکنی^۷» تعریف کرده است (حقانی، ۱۳۸۶).

کاربردهای فناوری اطلاعات در آموزش و یادگیری: بعد از جنگ جهانی دوم، در نیمه دوم قرن بیستم، به ویژه بعد از دهه ۱۹۷۰، زمانی که رایانه و سایر فناوریهای اطلاعاتی به عنوان ابزارهای جدید آموزش به حیطه عملی آموزش و پرورش راه یافتند، کاربردهای جدیدی را ایجاد کردند. استفاده از امکانات تعاملی بودن بسیاری از اطلاعات باعث تحلیلی و انتقادی فکر کردن کاربران شد که آنها را متمایل به کار و یادگیری‌های گروهی و هم‌زمان بدون داشتن قید مکانی می‌کند. درست در اینجا این متوجه تحول عظیم می‌شویم که دیگر لزومی ندارد معلم بیشتر از شاگرد موضوع یا مهارتی را بداند؛ زیرا در این مرحله دانشجویان و فراگیران اغلب ممکن است بیشتر از معلمان و مربیان درباره فناوری بدانند. زیرا شخصاً به یادگیری خود می‌پردازند و به نحوه استفاده از فناوری آگاهی لازم و در خور دارند.

۱- فراگیر به طور فعالانه و پویا حالت‌های مختلف یادگیری را تمرین و اشکال مختلف اطلاعات را بررسی می‌کند.

۲- او آگاهی اجتماعی دارد و با افزایش روز افزون آن اعتماد به نفس و کنترل بیشتری بر یادگیری‌های خود به دست می‌آورد.

۳- فراگیر ارتباطات مؤثر انسانی و ماشینی را با هم ترکیب کرده و انواع جدیدی از ارتباطات را تمرین می‌کند و می‌آموزد.

- 1 - Computer Assisted Language Learning
- 2 - Cognitive Theory
- 3 - Constructivism
- 4 - Kersten Reich
- 5 - Reconstruction
- 6 - Constructing
- 7 - Deconstructing

۴- در مقایسه با نظام های سنتی آموزشی که در آن فراگیر منفعل بود، فراگیر امروزی در امر یادگیری و خود آموزی مستقل است و در حالت فاعل عمل می کند .

۵- در مقایسه با گذشته فراگیر بهتر می تواند در کارهای گروهی شرکت کند و نقش مؤثری در گروه داشته باشد.
 ۶- در موقعیت های جدید ، فراگیر به حدود مهارتهایی که دارد واقف است و درصدد رفع نارسایی های آن بر می آید .
 ۷- حس همکاری در فراگیران برای در اختیار گذاشتن دانش و مهارت های شخصی بیشتر می شود .
 ۸- از لحاظ روانی در فراگیر، تعاملات و ارتباطات هم سطح به دلیل امکانات ارتباط کلامی (chat) افزایش می یابد.
 ۹- نوع مهارت های دست نوشتاری فراگیر به مهارت های واژه پردازی و کلید و دکمه تغییر ، افزایش و سرعت می یابد.
 ۱۰- سرانجام اینکه به دلیل داشتن حس انتخاب و آزادی در یادگیری های خود مهارت تفکر انتقادی در فراگیران افزایش می یابد (افضل نیا ، ۱۳۸۸).

آموزش مجازی^۱ و مراحل تولید آن: آموزش مجازی به تعبیری کلی به اجرای تمامی مراحل آموزشی در فضای کاملاً باز و مجازی اینترنت اطلاق می شود (حقانی ، ۱۳۸۶)

کلاس مجازی^۲: اگر چه از دیدگاه عموم ، کلاس مجازی غالباً نمونه ای شبیه سازی شده از کلاس های فیزیکی درس در بستر مجازی محسوب می شود ، اما منظور اصلی از کلاس مجازی صرفاً جایگزینی کلاس های حضوری با قید زمان و مدت تشکیل کلاس نیست (حقانی، ۱۳۸۶).

زبان: زبان یک پدیده ذهنی و اجتماعی است و نظامی از نشانه های قراردادی است که اعضای هر جامعه با استفاده از آن با یکدیگر ارتباط شفاهی یا نوشتاری برقرار می کنند (ارجمند رشید آباد و همکاران ۱۳۸۵). که ویژگی های آن عبارتند از: ۱- زبان نظام مند است. ۲- زبان مجموعه ای از نشانه های اختیاری است. ۳- این نشانه ها عمدتاً صوتی هستند، اما ممکن است به صورت بصری نیز باشند. ۴- این نشانه ها به مفاهیم قراردادی اشاره دارند. ۵- زبان برای برقراری ارتباط به کار می رود. ۶- زبان برای برقراری ارتباط به کار می رود. ۷- زبان اساساً متعلق به انسان هاست اگر چه ممکن است به انسان ها محدود نباشد. ۸- تمام مردم تقریباً زبان را به یک روش فرا می گیرند، زبان و یادگیری زبان هر دو دارای خصوصیات جهانی هستند (براون، ۱۳۸۴)

یادگیری زبان: یادگیری زبان به عنوان یکی از راه های اصلی برقراری ارتباط با دیگر جوامع و فرهنگ ها از دیرباز مورد توجه بشر بود . در این راستا ، بشر کوشیده است در طول تاریخ با بهره گیری از روش ها و امکانات مختلف ، زبان دیگر ملت ها را بیاموزد و زبان خود را نیز به دیگران آموزش دهد (استادی، ۱۳۷۶).

مهارت های زبانی و محیط های یادگیری: اگر توانش^۳ زبانی به دانش زبانی و ذهنی فرد در خصوص یک زبان خاص اطلاق شود ، کاربرد زبان در موقعیت های مختلف که حاصل بالفعل شدن توانش زبانی است ، کنش^۴ زبانی نامیده می شود . کنش های زبانی فعال و منفعل در واقع بیانگر چهار « مهارت » اصلی زبان یعنی مهارت های « شنیدن » ، « صحبت کردن » ، « خواندن » ، « نوشتن » هستند. گاه در برخی منابع، اصطلاحات « مهارت » ، « قابلیت » و « توانش » به یک معنا انگاشته می شوند، حال آنکه بین اصطلاحات مذکور ماهیتاً تفاوت های اساسی وجود دارد (حقانی، ۱۳۸۶).

مهارت های چهارگانه ی زبانی:

مهارت شنیدن: در حوزه آموزش زبان منظور از آموزش مهارت شنیدن ایجاد تمایز آوایی و تعمیق توانایی زبان آموز در درک معنا و مفهوم گفتار است . مهارت شنیدن را می توان براساس فعال یا منفعل بودن طرف مقابل در برقراری ارتباط به دو

1 - Virtual Training
 2- Virtual Classroom
 3 - Competence
 4 - Performance

صورت « شنیدن تعاملی^۱ » و « شنیدن غیر تعاملی » تقسیم کرد. شنیدن تعاملی به هنگام برقراری ارتباط دو طرفه، شامل گفتگو حضوری یا تلفنی صورت می‌گیرد. در این حالت گوینده و شنونده به تناوب نقش یکدیگر را برعهده می‌گیرند، حال آنکه شنیدن غیرتعاملی در برقراری ارتباط یک طرفه است، به گونه‌ای که یک طرف ارتباط همواره در مقام شنونده و طرف دیگر آن همواره در مقام گوینده عمل می‌کند.

مهارت صحبت کردن: مهارت صحبت کردن یک فرد به زبان خارجی از دید عموم غالباً مترادف با بیان روان و سلیس به آن زبان است، اما از دیدگاه متخصصان آموزش زبان، مهارت مزبور به معنای توانایی زبان آموز در بیان منطقی و مستدل منظور و مقصود از طریق زبان گفتار تعریف می‌شود. مهارت صحبت کردن معمولاً در قالب « صحبت کردن تعاملی»، « صحبت کردن نیمه تعاملی» و « صحبت کردن غیرتعاملی » تحقق می‌یابد.

مهارت خواندن: بعد از مهارت‌های شفاهی شنیدن و صحبت کردن، مهارت خواندن به عنوان اولین مهارت کتبی در فرآیند آموزش زبان مورد توجه قرار می‌گیرد. اگر چه این مهارت در ترتیب مهارت‌های چهارگانه سومین مهارتی است که در زبان آموزان ایجاد و تعمیق می‌یابد، اما از نقش بسیار مهمی در فرآیند یادگیری برخوردار است، به گونه‌ای که انسان سوادآموزی را با خواندن آغاز می‌کند.

مهارت نوشتن: چنانچه الویت مهارت‌های زبانی به ترتیب آن‌ها در فراگیری زبان مادری توسط کودک قرار گیرد، مهارت نوشتن آخرین مهارتی است که در فرآیند آموزش زبان ایجاد و تعمیق می‌یابد. نوشتن به مفهوم ساده و کلی عبارت است کسب توانایی کتبی که از طریق آن زبان آموز قادر می‌شود از دانش زبانی خود برای نوشتن استفاده کند (حقانی، ۱۳۸۶). در راستای این پژوهش پژوهش‌هایی صورت گرفته از آن جمله: در تحقیقی که محمدی در سال (۱۳۸۷) از دانشکده علوم انسانی، دانشگاه اراک با عنوان تاثیر فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش و یادگیری زبان، انجام داد نتیجه تحقیق نشان می‌دهد که نقاط مشترک زیادی بین الگوهای آموزش زبان و الگوهای فناوری آموزش و یادگیری زبان وجود دارد.

زارعی زوارکی و همکاران در سال (۱۳۹۱) در پژوهشی تحت عنوان تاثیر آموزش چند رسانه‌ای بر یادگیری درس زبان انگلیسی دانش آموزان کم بینا نشان داد که آموزش چندرسانه‌ای بر افزایش میزان یادگیری درس زبان انگلیسی دانش-آموزان کم-بینای سال سوم مقطع راهنمایی موثر بوده است. براین اساس، می‌توان استفاده از آموزش چند-رسانه‌ای را در تدریس و آموزش درس زبان انگلیسی برای این دانش-آموزان پیشنهاد کرد. زارعی و عوض زاده در سال (۱۳۸۵) با عنوان چندرسانه‌های آموزشی و فرایندهای یاددهی-یادگیری انجام داده‌اند. نتایج نشان داد که چند رسانه‌ای‌های آموزشی می‌تواند با به کارگیری عناصر گوناگون از قبیل متن، صوت، تصویرهای گرافیکی، انیمیشن و ویدئو ضمن ایجاد نوعی محیط چند حسی برای فراگیران، سبک‌های گوناگون یادگیری را نیز تحت پوشش قرار دهد. همچنین این نوع رسانه با داشتن امکانات تعاملی می‌تواند انگیزه فراگیران را افزایش دهد. در نتیجه یادگیری بهتر و پایدارتری صورت می‌گیرد. فاطمه شبیری (۱۳۸۲) موضوعی با عنوان تهیه نرم افزار کمک آموزشی فیزیک سوم دبیرستان و بررسی تاثیر آن بر جنبه‌های شناختی و عاطفی و دانش آموزان را مورد مطالعه قرار داده است. نتایج حاصله مبین افزایش یادگیری فیزیک توسط دانش آموزان تاثیر معنادار بر انگیزش درونی و بهبود نگرش، آورده شدن برخی نقش‌های مورد انتظار از معلم و افزایش تعامل دانش آموزان با یکدیگر داشته بوده است. وی زو^۲ در سال (۲۰۱۱) در دانشگاه علوم انسانی دانشگاه جنوب فلوریدا با عنوان تاثیر یادگیری آنلاین بر انگیزه یادگیری زبان چینی دانشجویان به عنوان زبان خارجی انجام داده نتایج جالبی صورت گرفته است که نشان می‌دهد تفاوت قابل ملاحظه‌ای در تجربیات و انگیزه یادگیری زبان دوم قبل و بعد از یادگیری آنلاین وجود دارد. نتایج نشان دهنده‌ی آن است که یادگیری آنلاین بر انگیزه یادگیری افراد با سوابق مختلف یادگیری تاثیر مثبت داشته و انگیزه آنان را در یادگیری

1- Interactive Hearing
2- Wei Zhu

بالا برده است. بیل امریک^۱ در سال (۲۰۱۱) با عنوان بررسی تخته‌های هوشمند و نرم افزارهای آموزشی در بهبود یادگیری ریاضی دانش آموزان انجام داده، نشان داده که این ابزار به عنوان یک ابزار تعاملی دیداری سبب افزایش تعامل دانش آموزان با یکدیگر و معلم در یادگیری درس ریاضی می‌شود و محیط یادگیری را تبدیل به یک محیط غنی و شوق انگیز می‌کند. گودیر^۲ در سال ۲۰۰۱ تحقیقی در رابطه با تأثیر نرم افزارهای آموزشی بر محیط‌های یادگیری انجام داده است که نتایج آن نشان دهنده ی تغییر نقش معلمان و دانش آموزان در محیط‌های یادگیری جدید مبتنی بر نرم افزارهای آموزشی است. این پژوهش به بررسی تأثیر نرم افزار آموزشی اصلاح خودکار در یادگیری زبان انگلیسی دانش آموزان دختر پایه دوم مقطع متوسطه شهرستان قائمشهر می‌پردازد. آنچه در عرصه یادگیری مهم است تثبیت یادگیری و کاربرد آن در زندگی است، اما برای نیل به این مهم، تدریس معلم و نحوه ی انتخاب و به کارگیری ابزار و وسایل و روش‌های درست نقش محوری دارند. برای اینکه کاربرد نرم افزارهای آموزشی را در امر یادگیری در مدارس افزایش دهیم، شناسایی تأثیر این ابزار بر یادگیری امری ضروری است. در این تحقیق سعی شده است که محیط مناسب و فعالی از طریق نرم افزارهای آموزشی برای یادگیرنده زبان انگلیسی ایجاد شود، تا بتوان میزان تأثیر آن از طریق کانال‌های حسی ایجاد شده توسط این ابزار را در حیطه‌های مختلف یادگیری سنجید و سر انجام اینکه محقق در صدد آن است که بداند تأثیر نرم افزار آموزشی اصلاح خودکار در یادگیری زبان انگلیسی دانش آموزان دختر پایه دوم مقطع متوسطه شهرستان قائمشهر چه تأثیری دارد؟

با این تفاسیر در این پژوهش سه فرضیه مورد ارزیابی قرار می‌گیرد:

- ۱- نرم افزار آموزشی اصلاح خودکار بر حیطه شناختی یادگیری زبان انگلیسی دانش آموزان دختر پایه دوم مقطع متوسطه شهرستان قائمشهر تأثیر دارد.
- ۲- نرم افزار آموزشی اصلاح خودکار بر حیطه عاطفی یادگیری زبان انگلیسی دانش آموزان پایه دوم متوسطه شهرستان قائمشهر تأثیر دارد.
- ۳- نرم افزار آموزشی اصلاح خودکار بر حیطه روان حرکتی یادگیری زبان انگلیسی دانش آموزان پایه دوم مقطع متوسطه شهرستان قائمشهر تأثیر دارد.

روش پژوهش

در این پژوهش به منظور سنجش تأثیر نرم افزار آموزشی اصلاح خودکار بر یادگیری زبان انگلیسی از روش مناسب این تحقیق، یعنی روش شبه آزمایشی استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش جامعه آماری این پژوهش کلیه کلاس‌های پایه دوم مقطع متوسطه دخترانه شهرستان قائمشهر هستند که در سال ۹۹-۹۸ مشغول به تحصیل می‌باشند، که شامل ۸۶ کلاس و تعداد ۱۴۵۲ دانش آموز است.

روش نمونه‌گیری با توجه به این که جامعه آماری پژوهش کلیه کلاس‌های پایه دوم مقطع متوسطه شهرستان قائمشهر می‌باشد، روش نمونه‌گیری تصادفی ساده و نمونه شامل دو کلاس به عنوان نمونه آماری انتخاب گردید که در هر کلاس ۳۰ نفر مشغول به تحصیل می‌باشند.

ابزار گردآوری اطلاعات با توجه به حیطه‌های یادگیری شناختی، روان حرکتی و عاطفی از ابزار به شرح ذیل استفاده شده است. حیطه شناختی: شامل دو آزمون کتبی که در زمینه‌های واژگان، درک مطلب، گرامر تشکیل شده از ۵۳ سوال از درس اول کتاب سال دوم مقطع متوسطه چاپ سال ۱۳۹۷ (ب) حیطه روان حرکتی: شامل آزمون شفاهی و نوشتاری از دانش آموزان فایل آزمون شفاهی (پیش و پس) در پیوست آمده است. (ج) حیطه عاطفی: شامل یک پرسشنامه محقق ساخته است. در این تحقیق نیز برای تخمین پایایی آزمون از روش بازآزمایی استفاده گردیده است. به این ترتیب که پیش آزمون و پس آزمون

1- Bill Emrick
2- Goudir

برای دو نمونه ۱۵ نفری به عمل آمد و بعد از تصحیح سؤالات از ضریب همبستگی پیرسون برای کشف همبستگی استفاده شد. مقدار ضریب همبستگی برابر ۰.۹ است

روش های آماری مورد استفاده: روش های آماری مورد استفاده برای تجزیه و تحلیل داده های به دست آمده به شرح زیر است. آمار توصیفی در این تحقیق میانگین نمرات هر دو گروه در آزمون ارزیابی زبان انگلیسی هم در پیش آزمون و هم پس آزمون برای محاسبه میانگین نمرات در کلیه آزمودنیها، درصد ها، نمودارها و جداول با استفاده از نرم افزار SPSS بدست آمده و دو گروه با هم مقایسه شدند. آمار استنباطی در این تحقیق از آزمون t که جزء آزمون های پارامتریک است استفاده شده است و چون دو گروه کنترل و آزمایش متفاوت داریم از آزمون t مستقل استفاده کرده ایم.

یافته های پژوهش

در این تحقیق دو گروه از لحاظ تعداد با هم برابر بوده و در هر گروه ۳۰ دانش آموز بودند.

جدول ۱- جدول فراوانی دو گروه آزمایش و گواه

دانش آموزان	تعداد	درصد
گروه آزمایش	۳۰	٪۵۰
گروه گواه	۳۰	٪۵۰

این تحقیق با استفاده از آزمون کالماگروف-اسمیرنف نرمال بودن متغیرهای تحقیق را بررسی می کنیم و در صورت نرمال بودن متغیرها از آزمون های پارامتری (تی تک نمونه ای) و در صورت غیر نرمال بودن از آزمون های ناپارامتری (دوجمله ای) استفاده می گردد.

آزمون کالماگروف-اسمیرنف :

جدول ۲- آزمون کالماگروف - اسمیرنف

متغیرها	p-value	نتیجه آزمون
حیطه شناختی یادگیری	۰/۴۹	نرمال
حیطه عاطفی	۰/۴۶	نرمال
حیطه روانی حرکتی	۰/۵۸	نرمال

نتیجه آزمون: با توجه به اینکه در تمامی متغیرهای تحقیق، مقدار p-value از سطح معنی داری ۰/۰۵ بیشتر می باشد نتیجه می گیریم که متغیرهای تحقیق نرمال می باشند. بنابراین برای بررسی سوال های تحقیق از آزمون های پارامتری (آزمون تی) استفاده می گردد.

استنباط فرضیه ها

جدول ۳- جدول میانگین نمرات قبل از آموزش و آزمون t برای فرضیه اصلی

قبل از آموزش						
فرضیه ها	گروه ها	تعداد	میانگین	انحراف معیار	t	α
فرضیه ۱	آزمایش	۳۰	۱۶.۶۷	۲.۳۸	۰.۸۵	۰.۰۵
	کنترل	۳۰	۱۵.۵۴	۱.۹۹		
فرضیه ۲	آزمایش	۳۰	۱.۹۸	۰.۸۸	۱.۳۹	۰.۰۵
	کنترل	۳۰	۲.۰۰	۰.۹۸		
فرضیه ۳	آزمایش	۳۰	۱۹.۳۲	۱.۰۴	۱.۰۶	۰.۰۵

جدول ۴ - جدول میانگین نمرات بعد از آموزش و آزمون t برای فرضیه اصلی

بعد از آموزش							
فرضیه ها	گروه ها	تعداد	میانگین	انحراف معیار	t	α	p-value
فرضیه ۱	آزمایش	۳۰	۱۷.۲۱	۲.۳۲	۳.۰۱	۰.۰۵	۰.۰۰۴
	کنترل	۳۰	۱۸.۶۸	۱.۳۰			
فرضیه ۲	آزمایش	۳۰	۱.۸۳	۰.۷۴	۱۱.۲۶	۰.۰۵	۰.۰۰۰
	کنترل	۳۰	۴.۰۰	۰.۷۴			
فرضیه ۳	آزمایش	۳۰	۱۷.۹۵	۱.۱۲	۷.۳۵	۰.۰۵	۰.۰۰۰
	کنترل	۳۰	۱۹.۶۶	۰.۶۰			

همانطوریکه در جدول فوق مشاهده می گردد، میانگین محاسبه شده دو گروه تقریباً برابر یکدیگر هستند و این نتیجه نشان دهنده برابر دو گروه قبل از آزمایش می باشد. و همچنین مقدار p-value از سطح $\alpha = 0.05$ بیشتر می باشد بنابراین با ۹۵٪ اطمینان فرضیه تحقیق تایید می شود و این نتیجه حاصل می گردد که: بین میانگین نمرات مجموع پنج درس دانش آموزان قبل از آموزش با استفاده از دو گروه کنترل و گروه آزمایش اختلاف معناداری وجود ندارد.

همانطوریکه در جدول فوق مشاهده می گردد، میانگین محاسبه شده در گروه آزمایش ۵ نمره افزایش پیدا کرده در صورتی که میانگین گروه کنترل نه تنها افزایش نیافت بلکه به مقدار ناچیزی نیز کاهش یافته و این به معنی تاثیر نرم افزار بر یادگیری زبان در گروه آزمایش می باشد. و همچنین مقدار p-value از سطح $\alpha = 0.05$ کمتر می باشد. بنابراین با ۹۵٪ اطمینان فرضیه تحقیق تایید می شود و این نتیجه حاصل می گردد که: بین میانگین نمرات پنج درس دانش آموزان بعد از آموزش با استفاده از دو گروه کنترل و گروه آزمایش اختلاف معناداری از لحاظ آماری وجود دارد. در واقع نتیجه آزمون های فوق بیانگر این واقعیت است که روش آموزشی نرم افزار آموزشی تاثیر مثبت و محسوس روی سطح یادگیری زبان انگلیسی دانش آموزان و سطح علاقه آنها در امر یادگیری داشته که نشان دهنده برتری این روش نسبت به روش آموزشی سنتی می باشد.

نتیجه گیری

با توجه به نتیجه بدست آمده از فرضیه نخست می توان گفت نرم افزار اصلاح خودکار توانسته دانش و معلومات و توانایی ها و مهارت های ذهنی را در دانش آموز را افزایش داده و موجب درک شناختی بیشتر در درس زبان انگلیسی شده و این نتیجه با نتیجه پژوهش محمدی (۱۳۸۷) و همچنین نتیجه پژوهش زارعی و عوض زاده (۱۳۸۵) و همچنین نتیجه پژوهش فاضلیان و سعادت مند (۱۳۸۳) و همچنین نتیجه پژوهش گودیر (۲۰۰۱) و همچنین نتیجه پژوهش کزما و کلارک (۱۹۹۱) همسو شده است. با توجه به نتیجه بدست آمده از فرضیه نخست می توان گفت نرم افزار اصلاح خودکار توانسته با علاقه، انگیزش، نگرش، قدردانی و ارزش گذاری یادگیری که سر منشا وابستگی به یک هدف است را در دانش آموز را افزایش داده و موجب علاقمندی بیشتر در درس زبان انگلیسی شده و این نتیجه با نتیجه پژوهش فاطمه شبیری (۱۳۸۲) و همچنین نتیجه پژوهش زو در سال (۲۰۱۱) و همچنین نتیجه پژوهش بیل امریک (۲۰۱۱) همسو شده است.

با توجه به نتیجه بدست آمده از فرضیه نخست می توان گفت نرم افزار اصلاح خودکار توانسته شامل مهارت های عملی در زمینه های فنی و حرفه ای، تربیت بدنی، هنر و کار آزمایشگاهی مهارت های حرکتی یا فعالیت های بدنی را در دانش آموز را افزایش داده به طوری که دانش آموزان پس از استفاده از نرم افزار به راحتی گوش می کردند و پاسخ می گفتند و خط آنان نیز بسیار بهتر از قبل شده بود و بطور کل از لحاظ روانی حرکتی موجب یادگیری بیشتر در درس زبان انگلیسی شده و این نتیجه با نتیجه پژوهش زارعی و عوض زاده (۱۳۸۵) و همچنین نتیجه پژوهش فاضلیان و سعادت مند (۱۳۸۳) و همچنین نتیجه پژوهش فاطمه شبیری (۱۳۸۲) و همچنین نتیجه پژوهش گویدر (۲۰۰۱) و همچنین نتیجه پژوهش کزما و کلارک (۱۹۹۱) همسو شده است. با توجه نتیجه پژوهش در فرصه اصلی می توان نتیجه گرفت که نرم افزار آموزشی اصلاح خودکار توانست در فرایند یادگیری بسیار توانمند عمل کند و تاثیر بیشتری نسبت به روش های سنتی در یادگیری درس زبان انگلیسی نشان دهد بنابراین می توان گفت نرم افزار آموزشی بر یادگیری زبان انگلیسی تاثیر گذار است و این نتیجه بانایج بسیاری از پژوهش های در این راستا همسو شده از آن جمله پژوهش محمدی (۱۳۸۷) و همچنین نتیجه پژوهش زارعی و عوض زاده (۱۳۸۵) و همچنین نتیجه پژوهش فاضلیان و سعادت مند (۱۳۸۳) و همچنین نتیجه پژوهش فاطمه شبیری (۱۳۸۲) و همچنین نتیجه پژوهش زو در سال (۲۰۱۱) و همچنین نتیجه پژوهش بیل امریک (۲۰۱۱) و همچنین نتیجه پژوهش گویدر (۲۰۰۱) و همچنین نتیجه پژوهش کزما و کلارک (۱۹۹۱) همسو شده است.

منابع

- ابراهیمی، ژاله. (۱۳۸۲). انقلاب در آموزش. *مجله تکنولوژی آموزشی*، شماره ۹، صص ۱۹-۱۶.
- آذری نوردی، آزاده. (۱۳۹۱). *مقایسه تأثیر آموزش مبتنی بر ICT با آموزش سنتی بر پیشرفت تحصیلی درس ریاضی دانش آموزان دوره ابتدایی شهرستان قائمشهر*. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری.
- اسلامی، علی. (۱۳۸۱). *چند رسانه ای، نرم افزارها، ساخت و منابع*. تهران: انستیتو ایز ایران.
- افضل نیا، محمدرضا. (۱۳۶۷). *فواید تکنولوژی آموزشی*. *ماهنامه آموزشی - پژوهش رشد تکنولوژی آموزشی*، سال چهارم، شماره ۱، صص ۸-۶.
- امیر تیموری، محمد. (۱۳۸۷). *رسانه های یاددهی - یادگیری*. تهران: انتشارات ساوالان.
- جاریانی، ابوالقاسم. (۱۳۸۱). *زنگها برای فن آوری اطلاعات و ارتباطات به صدا در می آید*. *مجله رشد معلم*، شماره ۱۷۲، صص ۴۳-۴۰.
- جعفرنژاد قمی، عین الله و عباس نژاد، رمضان. (۱۳۸۷). *مبانی فناوری اطلاعات*. انتشارات علوم رایانه.
- جلالی، صدیقه و سرعتی، داریوش. (۱۳۸۸). *تقویت انگیزه و مشارکت دانش آموزان*. *هفته نامه نگاه*، شماره ۳۸۷، ص ۸
- جهاندار لاشکی، صغری. (۱۳۹۶). *بررسی انواع مدل های سواد اطلاعاتی*. *فصلنامه مطالعات آینده پژوهی و سیاستگذاری*، (۷)۳، ۲۳-۳۹.
- حیدری، غلام حسین، مدانلو، یاسمن، نیاز آذری، مرضیه و جعفری گلوجه، عبدالله. (۱۳۸۹). *مقایسه تأثیر تدریس زبان انگلیسی با نرم افزار آموزشی و شیوه سنتی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان*. *فصلنامه فن آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی*، سال اول، شماره ۱، صص ۱۱۵-۱۰۴.
- دهقان چاچکامی، علی. (۱۳۸۹). *بررسی میزان تأثیر استفاده از فناوری اطلاعات بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در درس زبان انگلیسی از دیدگاه دبیران شهرها و مناطق مرکزی استان مازندران*. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی ساری.
- دیلقمانی، میترا. (۱۳۸۲). *فناوری اطلاعات در برنامه های آموزشی کشورها*. *ماهنامه رشد تکنولوژی آموزشی*، شماره ۵، صص ۶۷-۵۴.

رحیمی؛ مهرک و شهریار، علی (۱۳۹۷). بررسی نقش استفاده از نرم افزار اصلاح خودکار در یادگیری زبان انگلیسی. *مجله فناوری آموزش*.

زارعی زوارکی، اسماعیل؛ علیزاده، حمید؛ جعفرخانی، فاطمه (۱۳۹۱) تأثیر آموزش چند رسانه ای بر یادگیری درس زبان انگلیسی دانش آموزان کم بینا. *مجله کودکان استثنایی*. شماره ۴۳

شاهسواری، فاطمه؛ جولهر، مریم؛ خرازی فرد، محمدجواد و عرفان منش، شاهرخ. (۱۳۹۸). بررسی دانش و سواد اطلاعاتی کامپیوتری و اینترنتی در میان دانشجویان دانشکده دندانپزشکی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران در سال ۱۳۹۵. *مجله دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران*، ۳۲ (۱)، ۶۹-۷۴.

- Ahmad, F., Widen, G., & Huvila, I. (2020). The impact of workplace information literacy on organizational innovation: An empirical study. *International Journal of Information Management*, 51
- Almekhlafi, A. (2006). The effect of Computer-Assisted Language Learning (CALL) on United Arab Emirates EFL school students' achievement and attitude. *Journal of Interactive Learning Research*, 17(2), 121-142.
- Baroo, L., Markman, L., & Rouse, C.E. (2009). Technology edge: The educational benefits of computer-aided instruction. *American Economic Journal, Economic Policy*, 1, 52-74.
- Bowels. (2000). *the e-learning potential review Retrieved* from <http://www.kdgonline.com/webpages/whitepapercontent2.htm>.
- Burgin1 M.(1999). *Technology in Education.29th ASEE/IEEE frontiers in education conference*. November 10-13.
- Chuan Kung, S., & Chuo, T.W. (2002). Student perception of english learning through ESL/EFL websites. *Teaching English as a Second or Foreign Language*. 6(1).
- Dela Cal-Fasoni, L. (2001). *A technology to enhance teaching and learning. Front row phonics: Acal filed test, Mal*. California State University.
- Deryakulu, D., Buyukozturk, S., & Ozcinar, H. (2010). Predictors of academic achievement of student ICT teachers with different learning styles. *International Journal of Human and Social Science*, 5, 567-573.

پرتال جامع علوم انسانی